ПОД- СЕКЦИЯ 3. Инновации в области образования.

Борейко Л.Д. [1], І.А. Плеш[2], Юрнюк С.В.[3],
Семененко С.Б.[4], Тимофійчук І.Р.[5]
[1]к.мед.н., доцент
кафедри догляду за хворими
та вищої медсестринської освіти
[2]д.мед.н., професор,
завідувач кафедри догляду за хворими
та вищої медсестринської освіти
[3]асистент
кафедри судової медицини
та медичного правознавства
[4]к.мед.н., доцент кафедри
фізіології ім. Я.Д. Кіршенблата
[5]к.біол.н., доцент
кафедри фізіології ім. Я.Д. Кіршенблата
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР НА ДОДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ

Резюме. У статті проаналізовано особливості викладання дисциплін терапевтичного профілю для студентів спеціальності "Сестринська справа" за європейською кредитно-трансферною системою (ЄКТС) на додипломному етапі на кафедрі догляду за хворими та вищої медсестринської освіти.

Ключові слова: європейська кредитно-трансферна система / European CreditTransfer System, медична сестра-бакалавр / nurse bachelor.

Вступ. Входження освітньої сфери України до міжнародного освітнього простору визнається сьогодні важливою складовою частиною модернізації освіти в контексті інноваційної моделі розвитку.

Впровадження ЄКТС розкриває широкі можливості для розвитку пізнавальної самостійної діяльності студентів, відкриває можливість інтегруватися до європейської та світової систем навчання і бути конкуренто-здатними фахівцями на світовому ринку праці. Це вимагає якісно нових підходів до організації навчального процесу з метою підвищення професійної підготовки випускників [2, 4].

На кафедрі догляду за хворими та вищої медсестринської освіти проводиться навчання студентів спеціальності "Сестринська справа" (освітньо-кваліфікаційний рівень – "бакалавр") згідно з вимогами Болонської декларації. На принципах ЄКТС організації навчального процесу розроблені навчальні програми для викладання таких дисциплін: "Обстеження та оцінка стану здоров'я людини", "Клінічне медсестринство у внутрішній медицині", "Методологія науково-дослідної роботи", "Клінічне медсестринство у професійній патології".

З перших занять викладачі роз'яснюють студентам структуру модуля, ор-

ганізацію та проведення практичних занять, розрахунок балів поточної успішності. Кожний студент має змогу ознайомитися з довідником для кожної дисципліни, де наведена вся необхідна інформація: плани лекцій, практичних занять, самостійної роботи, перелік питань до підсумкового модульного контролю, критерії оцінки знань та вмінь, список літератури.

Сучасна медицина вимагає фахівців, які володіють новітніми технологіями догляду за пацієнтами та надання медичних послуг відповідно до європейських стандартів. У навчальному процесі важливою є практична підготовка студентів. Вона передбачає принципи безперервності та послідовності і здійснюється у відповідності з навчальним планом і програмами, затвердженими навчальним відділом університету.

Саме тому на кафедрі значна увага надається навчанню майбутніх медичних сестер-бакалаврів основним принципам організації практичної роботи в терапевтичних відділеннях (загальнотерапевтичних, спеціалізованих), маніпуляційному кабінеті, кабінеті фізіотерапії та функціональної діагностики, а також вмінню виявляти і діагностувати функціональні та органічні реакції людини на існуючі та потенційні проблеми здоров'я через призму медсестринського діагностичного процесу, вмінню надати хворому кваліфіковану невідкладну долікарську допомогу (у тому числі і працівникам промислових підприємств) та забезпечити відповідний до профільної патології медичний догляд хворим із гострою і хронічною патологією, а також здійснювати наукову роботу з проблем медсестринства. При цьому важливим є бездоганне оволодіння студентами практичними навичками з медсестринських маніпуляцій.

Для студента – майбутнього фахівця – важливо не лише осмислити й засвоїти інформацію, а й оволодіти способами її практичного застосування і прийняття рішень. Практичні заняття з окремих тем проводяться в центрі практичної підготовки університету, кабінеті інструментальних досліджень та лабораторіях (клінічній, біохімічній), які володіють необхідним методичним забезпеченням, багатофункціональними фантомами, муляжами, інструментарієм, навчальною апаратурою та іншими предметами діагностики і догляду за хворими, що дозволяє в доклінічних умовах імітувати реальні підходи до виконання цієї роботи в клініці.

ЄКТС вимагає від студентів щоденної праці над засвоєнням матеріалу. У підготовці до практичних занять їм допомагають електронні навчальні курси (ЕНК) на сервері дистанційного навчання університету в середовищі «MOODLE". Дистанційне навчання дає змогу впроваджувати інтерактивні технології викладення матеріалу. ЕНК містять необхідну інформацію: методичні вказівки, конспекти, ситуаційні задачі, тести для самоконтролю, відео- та аудіоінформацію, презентації. Це забезпечує внутрішню мотивацію студента до пізнавальної діяльності, сприяє підвищенню його ефективності.

На кожному практичному занятті оцінюється рівень засвоєння студентами програмного матеріалу дисципліни. Для цього на кафедрі застосовуються різноманітні засоби: індивідуальне усне та письмове опитування, тестові завдання (із відкритої бази тестових завдань ліцензійного іспиту "Крок Б. Сестринська справа" Центру тестування МОЗ України), ситуаційні задачі та контроль виконання практичних навичок, передбачених навчальною програмою. Контроль знань дисциплінує студентів, виховує відповідальність, забезпечує систематичну роботу з вивчення дисципліни.

Новими концепціями освітнього процесу у вищій школі відзначаються тен-

денції розвитку вимірювання навчальних досягнень студентів за допомогою тестів. На структуру та кількість тестів, які проводяться, впливає акцент на зв'язках між предметами, що вивчаються. Об'єктом тестування стають компетенції, що потрібні випускникові системи вищої освіти. Традиційно тести виконують відбірну функцію. Але ж останнім часом тести використовуються для цілей: 1) діагностичних, щоб дати студенту можливість з'ясувати, що йому ще потрібно вивчити та доробити; 2) управлінських, тобто задля керівництва подальшим процесом навчання та стимулювання. Тести все більше розглядаються як складова частина компонентів навчальної програми.

На кафедрі тестовий контроль здійснюється як у письмовій формі, так і з допомогою комп'ютерної програми "Cascade". Однак, доцільним є розв'язання клінічних ситуаційних задач, що вимагає від студента логічного мислення, а не тільки вибору правильної відповіді тесту. Під час усної відповіді студенти вчаться висловлювати свої думки, більше спілкуватися.

Необхідною умовою ЄКТС є висока мотивація студентів до навчання, оскільки значна частка навчального часу відводиться на самостійну роботу. Саме на позааудиторну навчальну діяльність студента за кредитно-модульною системою відводиться більше часу, включаючи обов'язкову (підготовка до поточних аудиторних занять) і спеціальну (індивідуальні заняття), спрямовану на поглиблення та закріплення знань студента. При цьому важливою є роль викладача – навчити студента вчитися і в подальшому вдосконалювати свої професійні знання [1].

Вміння правильно організовувати свою самостійну роботу дасть можливість майбутнім медичним сестрам-бакалаврам при виконанні різноманітних професійних задач, при проходженні практики: раціонально розподіляти час та сили, оцінювати інформаційне забезпечення для власної інтелектуальної підготовки, творчо мислити при виконанні різноманітних завдань, а також шукати ефективні методи вирішення проблем не тільки в процесі навчання, але і на професійному рівні. Звичайно, ефективність самостійної роботи залежить від індивідуальних особливостей студентів, їх теоретичної підготовки, наявності відповідного вміння [3].

Виконання самостійної роботи може додати відповідну кількість балів до їх загальної суми, яка враховується при виставленні кінцевої оцінки за модуль із дисципліни. На кафедрі студентам запропоновано наступне – роботи в науковому студентському гуртку, участь у наукових конференціях, опублікування доповідей у журналах (тези, статті), виготовлення наочності згідно з навчальними програмами (таблиці, муляжі, графлогічні схеми практичних занять), випуск санбюлетнів у відділеннях лікарні.

За ЄКТС організації навчального процесу саме системі оцінювання знань належить важлива роль у забезпеченні високої якості освіти та формуванні конкурентоспроможних фахівців. Підсумкове оцінювання засвоєння навчального матеріалу з кожної дисципліни визначається як інтегрована оцінка засвоєння всіх змістових модулів.

Одним із допоміжних методів навчання та вдосконалення практичних навичок є робота в студентському науковому гуртку. Участь у наукових дослідженнях розвиває у студентів пошуковість, самостійність, впевненість, розкриває професійні якості майбутнього фахівця, створює творчий підхід до організації своєї роботи. Досвідчені

викладачі розробляють тематику науково-дослідницької роботи у сфері сестринської діяльності, спрямовують роботу студентів на опрацювання рекомендованої літератури, проводять консультації, допомагають узагальнити і систематизувати отримані результати. Це сприяє оволодінню студентами комп'ютерними формами викладення матеріалу у формі звичайних або презентаційних доповідей чи їх вдосконаленню. Кращі гуртківці беруть участь у роботі студентських наукових конференцій.

Важливою в підготовці медичних сестер-бакалаврів є проходження переддипломної практики, задля оволодіння студентами сучасними методами, формами організації праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них професійних умінь та навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в сучасних умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Висновок. На кафедрі догляду за хворими та вищої медсестринської освіти створені належні умови (методичне забезпечення, оснащення сучасними засобами навчання, ЕНК, контролююча комп'ютерна програма, центр практичної підготовки) для засвоєння теоретичного матеріалу та оволодіння практичними навичками з дисциплін терапевтичного профілю згідно з ЄКТС, що дозволяє якісно здійснювати підготовку медичної сестри-бакалавра на додипломному етапі.

Література

1. Баркалова Е. Л. Організація навчального процесу в контексті впровадження кредитно-модульної технології / Е.Л. Баркалова // Мед.освіта. – 2007. – №4. – С.13-15.
2. Волосовець О. П. Питання якості освіти у контексті впровадження засад Болонської декларації у вищій медичній школі / О. П. Волосовець // Мед.освіта. – 2005.– № 2. – С. 12–16.
3. Писклинець У.М. Самостійна робота студентів у системі вищої медичної освіти / У.М Писклинець. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.rusnauka.com/13_NPN_2010/Pedagogica.htm.
4. Полеся Т.Л. Досвід і проблеми запровадження кредитно-модульної системи освіти у вищі медичні навчальні заклади / Т.Л. Полеся // Наукові праці. – 2009. – Вип. 99. – Т. 112. – С. 116-120.